

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ СЕМЕНА КУЗНЕЦЯ

ЗАТВЕРДЖЕНО

на засіданні кафедри
міжнародних відносин і політичної
філософії

Протокол № 17 від 28.08.2025 р.

ПОГОДЖЕНО

Проректор з навчально-методичної
роботи



Каріна НЕМАШКАЛО

ВСТУП ДО ФАХУ «МІЖНАРОДНІ ВІДНОСИНИ»
робоча програма навчальної дисципліни (РПНД)

Галузь знань

**С «Соціальні науки, журналістика, інформація та
міжнародні відносини»**

Спеціальність

СЗ «Міжнародні відносини»

Освітній рівень

Перший (бакалаврський)

Освітня програма

Міжнародні відносини

Статус дисципліни

обов'язкова

Мова викладання, навчання та оцінювання

українська

Розробники:

д.філос.н., проф.

Олег КУЗЬ

Завідувач кафедри
міжнародних відносин і
політичної філософії

Олег КУЗЬ

Гарант програми

Ірина ЖЕРЕБЯТНІКОВА

Харків
2025

ВСТУП

Навчальна дисципліна «Вступ до фаху «Міжнародні відносини» викладається у Навчально-науковому інституті міжнародних відносин Харківського національного економічного університету імені Семена Кузнеця для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти за спеціальністю СЗ «Міжнародні відносини» і має допомогти їм адаптуватися до простору фахової університетської освіти.

Актуальність вивчення навчальної дисципліни «Вступ до фаху «Міжнародні відносини» обумовлена необхідністю пропедевтичного узагальнення об'єкт-предметного поля спеціальності, занурення до понятійно-категоріального апарату міжнародно-політичної науки.

Об'єктом навчальної дисципліни є світова політика та міжнародні відносини.

Предмет навчальної дисципліни – найбільш загальні характеристики та фундаментальні принципи міжнародних відносин.

Метою навчальної дисципліни є пропедевтика міжнародно-політичного простору.

У якості *завдань* опанування дисципліни «Вступ до фаху «Міжнародні відносини» постають:

- формування частини загальних та спеціальних компетентностей, що визначають специфіку підготовки бакалаврів зі спеціальності СЗ «Міжнародні відносини»;
- усвідомлення специфіки міжнародних відносин у системі соціальної взаємодії;
- опанування навичок аналізу міжнародних процесів у різних контекстах, зокрема історичному, політичному, суспільному, культурному тощо;
- формування навичок критичного мислення та їх застосування до аналізу світової політики та міжнародних відносин;
- інтеріоризація моральних, культурних, наукових цінностей і досягнень суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство.

Програму вивчення навчальної дисципліни «Вступ до фаху «Міжнародні відносини» складено відповідно до освітньо-професійної програми підготовки бакалаврів зі спеціальності СЗ «Міжнародні відносини».

Результати навчання та компетентності, які формує навчальна дисципліна визначено в табл. 1.

Таблиця 1

Результати навчання та компетентності, які формує навчальна дисципліна

Результати навчання	Компетентності, якими повинен оволодіти здобувач вищої освіти
---------------------	---

PH07	ЗК2, ЗК3, ЗК14, СК2, СК7
PH09	ЗК1, ЗК2, ЗК5, СК2, СК7, СК8, СК14
PH13	ЗК2, ЗК4, ЗК5, ЗК8, СК7, СК8, СК14, СК15
PH17	ЗК1, ЗК5, ЗК13, ЗК14, СК7, СК13, СК14

де, **PH07.** Здійснювати опис та аналіз міжнародної ситуації, збирати з різних джерел необхідну для цього інформацію про міжнародні та зовнішньополітичні події та процеси.

PH09. Досліджувати проблеми міжнародних відносин, регіонального розвитку, зовнішньої політики, міжнародних комунікацій, із використанням сучасних політичних, економічних і правових теорій та концепцій, наукових методів та міждисциплінарних підходів, презентувати результати досліджень, надавати відповідні рекомендації.

PH13. Вести фахову дискусію із проблем міжнародних відносин, міжнародних комунікацій, регіональних студій, зовнішньої політичної діяльності, аргументувати свою позицію, поважати опонентів і їхню точку зору.

PH17. Мати навички самостійного визначення освітніх цілей та навчання, пошуку необхідних для їх досягнення освітніх ресурсів.

ЗК1. Здатність реалізовувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина України;

ЗК2. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності й досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство, та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового образу життя.

ЗК3. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК4. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

ЗК5. Здатність працювати в міжнародному контексті.

ЗК8. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК13. Здатність бути критичним і самокритичним.

ЗК14. Здатність ухвалювати рішення та діяти, дотримуючись принципу неприпустимості корупції та будь-яких інших проявів недоброчесності

СК2. Здатність аналізувати міжнародні процеси у різних контекстах, зокрема політичному, безпековому, правовому, економічному, суспільному, культурному та інформаційному.

СК7. Здатність аналізувати міжнародні інтеграційні процеси у світі та на Європейському континенті, та місце в них України.

СК8. Усвідомлення національних інтересів України на міжнародній арені.

СК13. Здатність аналізувати діяльність міжнародних недержавних акторів та транснаціональні відносини.

СК14. Здатність до тематизації неурядової складової міжнародних відносин через діяльність політичних партій, громадських організацій та об'єднань регіонального рівня.

СК15. Здатність до розуміння базових політико-філософських і соціально-політичних категорій та концепцій, що описують природу політичної реальності.

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Зміст навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Загальні засади академічної доброчесності

Тема 1. Академічна доброчесність у вищій освіті

Поняття академічної культури та академічної доброчесності у вищій

освіті. Законодавче та нормативне забезпечення провадження принципів академічної доброчесності у вищій освіті. Цінності та принципи академічної доброчесності. Прояви академічної недоброчесності. Академічна доброчесність і використання штучного інтелекту. Академічна відповідальність учасників освітнього процесу. Діяльність Комісій з академічної доброчесності. Забезпечення та розвиток академічної доброчесності у ХНЕУ ім. С. Кузнеця.

Тема 2. Дотримання академічної доброчесності у закладі вищої освіти

Види академічного плагіату. Виключення, які не є плагіатом. Запобігання проявів академічної недоброчесності. Правила оформлення цитувань та посилань. Міжнародні стилі цитування. Вимоги до оформлення бібліографічних списків документів. Сервіси для оформлення цитувань та бібліографічних посилань. Ресурси для перевірки текстів на унікальність. Перевірка академічних текстів на унікальність у ХНЕУ ім. С. Кузнеця.

Тема 3. Корупція на атоми: феномен корупції від історії до сьогодення

Корупція: суть та походження. Види і форми корупції. Поширеність корупції.

Тема 4. Антикорупційні месники: хто бореться з корупцією в Україні?

Загальний погляд на антикорупційні органи. Система антикорупційних органів в Україні: Національне антикорупційне бюро України (НАБУ), Національне агентство з питань запобігання корупції (НАЗК), Спеціалізована антикорупційна прокуратура (САП), Національне агентство України з питань виявлення, розшуку та управління активами, одержаними від корупційних та інших злочинів (Агентство з розшуку/повернення активів; скорочена назва згідно з офіційним сайтом – Агентство з розшуку та менеджменту активів, або АРМА) тощо.

Тема 5. Сайт персональних навчальних систем (ПНС) ХНЕУ ім. С. Кузнеця

Інформаційні ресурси ХНЕУ ім. С. Кузнеця. Знайомство із сайтом ПНС ХНЕУ ім. С. Кузнеця. Налаштування власного профілю, персональний кабінет користувача. Інтерфейс ПНС: блоки та їх призначення, ресурси та завдання курсу, перегляд оцінок і журналів. Інтерактивні елементи курсу, завантаження (скачування) матеріалів, проходження тестування. Спілкування та групова робота на ПНС ХНЕУ ім. С. Кузнеця: форум, чат, глосарій.

Тема 6. Використання інструментів штучного інтелекту (ШІ) у системі вищої освіти.

Що таке ШІ? Платформи та інструменти ШІ. Регулювання та використання ШІ: правові та соціально-економічні питання. Штучний інтелект (ШІ) і система освіти: можливості та виклики.

Змістовий модуль 2. Об'єкт-предметна визначеність спеціальності СЗ «Міжнародні відносини»

Тема 7. Міжнародні відносини як напрям професійної діяльності та царина наукового знання

Філософія та методологія дослідження міжнародних відносин (МВ). Філософія та соціальні науки. Політика та світ «політичного». Співвідношення політики, світової політики та міжнародних відносин.

Генеza академічної та наукової автономії міжнародних відносин. Відокремлення міжнародно-політичних досліджень від філософії політики та політичної науки. Незавершений проєкт інституалізації науки про міжнародні відносини.

Концептуально-категоріальний простір міжнародних відносин. Світ дискурсивних практик і світова політика. Фундаментальні поняття та категорії міжнародних студій.

Тема 8. Світова політика та міжнародні відносини у контексті політичної науки

Онтологія світової політики. Світова політика у просторі «світу політичного». Буття світової політики. Співвідношення понять «політика» та «світова політика», «внутрішня» та «зовнішня» політика. Структура політичної науки. Специфіка міжнародно-політичних досліджень.

Міжнародні відносини як підсистема соціальних відносин та ядро світової політики. Поняття «соціальні відносини». Суспільство та суб'єкти соціальної дії. Суб'єкти світової політики та міжнародних відносин. Соціологія та антропологія міжнародних відносин.

Методи міжнародно-політичних досліджень. Світ наукового знання. Філософія та наука. Поняття «методу», «методології», «теорії», «концепції». Співвідношення універсальних (філософських), загальнонаукових методів і методів окремих наук.

Тема 9. Головні теорії та етапи розвитку міжнародних відносин

Концептуалізація міжнародних відносин: реалізм, лібералізм, марксизм, конструктивізм, світ-системний аналіз тощо. Плюралізм підходів до розуміння сутності міжнародних відносин.

«Великі дебати» про парадигми розуміння міжнародних відносин. Поняття «парадигма» у філософії науки. Парадигми осягнення, інтерпретації світової політики та міжнародних відносин.

Генеza модерних міжнародних відносин. Етапи становлення системи міжнародних відносин. Питання світового ладу та міжнародної безпеки. Світоустрій у ХХІ столітті.

Тема 10. Вестфальська модель як метафора та реальність міжнародних відносин

Формування принципів Вестфальської моделі (1648 р.): держава-нація та державний суверенітет. Вестфальська модель як перша система міжнародної безпеки та світоустрою. Головні здобутки та обмеження Вестфальської системи міжнародних відносин.

«Європейський концерт» (Віденська система, 1815 р.), Версальська система (1919–1922 рр.) та Interbellum: самовизначення народів, територіальна цілісність, відмова від війни як знаряддя національної політики.

Розвиток та коригування Вестфальської моделі: Утрехтський мир (1713), Наполеонівські війни (1799–1814), Віденський конгрес (1815), Перша світова війна (1914–1918), Версальський мирний договір (1919).

Ялтинська епоха світового ладу (1945 р.): право націй на самовизначення, непорушність кордонів. Народження «біполярного світу». Специфіка міжнародних відносин за доби «холодної війни». Організація Об'єднаних Націй як гарант міжнародної безпеки. Біполярна система світоустрою, розпад СРСР, постбіполярна доба міжнародних відносин: нові актори та чинники світової політики, імплементація концепції демократії та прав людини. «Кінець історії» як метафора денонсації Варшавського договору та розпаду СРСР. Створення «однопольного світу». Занепад Вестфальської системи: «другорядність» державного суверенітету на тлі питань глобалізації економіки та міжнародної безпеки. Глобальний порядок денний: міжнародна безпека, протистояння «демократії» й «автократії», міжнародний тероризм, економічне панування Китаю тощо. Контури нового світового ладу.

Тема 11. Зовнішня політика та дипломатія

Зовнішня політика: поняття, функції, цілі та засоби реалізації. Держава як суб'єкт політики та міжнародних відносин. Функції держави. Співвідношення / діалектика взаємозв'язку внутрішньої та зовнішньої політики держави.

Дипломатія як засіб зовнішньої політики. Дипломатія як модерний витвір. Метафори дипломатії: аристократизм, буржуазність, елітарність, ексклюзивність. Історія та теорія дипломатичної служби.

Тема 12. Суб'єкти міжнародних відносин

Держава як суб'єкт світової політики. Суб'єкти, актори та гравці світової політики. Світова політика як «шахівниця». Держава як ферзь (фундаментальний гравець). Постмодерна «шахівниця»: чи може пішак (суб'єкти громадянського суспільства) стати ферзем?

Недержавні актори міжнародних відносин. Демократизація міжнародних відносин. Феномен міжнародної спільноти. Амбівалентність перетворень: глобальна економіка versus громадянське суспільство. Посилення впливу на світову політику недержавних (НДО) та неурядових організацій (НУО – «третього сектору»).

Міжнародні організації та їх роль у світовій політиці. Міжнародні організації як суб'єкти міжнародних відносин: поняття, класифікація. Феномен публічної (народної) дипломатії.

Тема 13. Міжнародна безпека та глобальний порядок

Поняття, система, складові та чинники міжнародної безпеки. Міжнародна безпека як стрижень міжнародних відносин. Система, суб'єкти та механізми міжнародної безпеки. Світовий лад, глобальний світоустрій: тенденції, перспективи, симулякри.

Організація Об'єднаних Націй як метафора міжнародної безпеки. Наддержавні суб'єкти світової політики. Теорія світового уряду. Історія та практика наддержавного регулювання міжнародних відносин: Ліга націй, ООН. Сучасні конотації та перспективи ООН. Рада Безпеки та Генеральна Асамблея ООН.

Глобальний світоустрій у першій чверті XXI століття. Стан та перспективи глобального ладу. Концепція «багатопольярного світу». Протистояння за віссю «Схід – Захід», «Північ – Південь». Бінарна опозиція «демократія – автократія»; міжнародно-політичні ідеологеми та міфологеми пізнього модерну (постмодерну).

Тема 14. Пропедевтика міжнародно-політичних досліджень

Критичне мислення та аналітичні навички. Що таке критичне мислення? Феномен освіченої людини. Протистояння невігластва та інтелектуалізму. Західна цивілізація та феномен раціональності.

Постмодерна невизначеність методології, парадигмальний плюралізм і відкритість майбутнього. «Усе може бути (можливе)» як слоган постмодерну. Нівелювання культурних норм і традицій. Наука та її соціальний статус. Наука та політика. Феномен політизованої науки. Quid est veritas? Істина, правда, постправа, пропаганда, міфологія: співвідношення дослідницьких оптик. Феномен футурології.

Рекомендації щодо проведення наукових досліджень, підготовки та оформлення інформаційно-аналітичних робіт, уникнення «проблеми плагіату». Феномен студентської науки. Формалізація та організація наукового дослідження. Різновиди наукових робіт: есе, наукова доповідь, курсова та кваліфікаційна робота. Пошук джерел інформації. Компіляція, запозичення та плагіат.

Перелік практичних (семінарських) та лабораторних занять / завдань за навчальною дисципліною наведено в табл. 2.

Таблиця 2

Перелік практичних (семінарських) та лабораторних занять / завдань

Назви тем	Практичне застосування навчальних технологій
Тема 5. Сайт персональних навчальних систем (ПНС) ХНЕУ ім. С. Кузнеця.	Сайт ПНС. Лабораторні заняття
Тема 6. Міжнародні відносини як напрям професійної діяльності та царина наукового знання	Дискусія на практичному занятті навколо питання «Метафори сучасної світової політики»

Тема 7. Світова політика та міжнародні відносини у контексті політичної науки	Міні-лекція: Карл Маркс і Макс Вебер як vis-a-vis
Тема 8. Головні теорії та етапи розвитку міжнародних відносин	Міні-лекція «Постмарксизм у теорії міжнародних відносин: Іммануїл Валлерстайн»
Тема 9. Вестфальська модель як метафора та реальність міжнародних відносин	Дискусія з питання «Чому саме Вестфальський мир є метафорою міжнародних відносин?»
Тема 10. Зовнішня політика та дипломатія	Дебати про співвідношення внутрішньої та зовнішньої політики держави
Тема 11. Суб'єкти міжнародних відносин	Проблемна лекція з питання «Що таке громадянське суспільство?»
Тема 12. Міжнародна безпека та глобальний порядок	Міні-лекція з питання «Афганістан як цвинтар імперій»
Тема 13. Пропедевтика міжнародно-політичних досліджень	Робота в малих групах щодо доведення або спростування тези «Rescupia non olet»

Перелік самостійної роботи за навчальною дисципліною наведено в табл. 3.

Таблиця 3

Перелік самостійної роботи

Назва теми та / або завдання	Зміст
Теми 1 – 14	Вивчення лекційного матеріалу
Тема 5	Підготовка до лабораторних занять
Теми 6 – 13	Виконання індивідуальних завдань
Теми 6 – 12	Підготовка та презентація творчого завдання (есе)
Теми 6 – 12	Створення аналітичної презентації

Кількість годин лекційних, практичних (семінарських), лабораторних занять та годин самостійної роботи наведено в робочому плані (технологічній карті) з навчальної дисципліни.

МЕТОДИ НАВЧАННЯ

При викладанні навчальної дисципліни «Вступ до фаху «Міжнародні відносини» використовуються традиційні методики інформаційно-рецептивної та репродуктивної спрямованості, а також сучасні методи активізації навчально-пізнавальної діяльності здобувачів, які передбачають застосування таких навчальних технологій, як: проблемні лекції, міні-лекції, дискусії, навчання через дослідження. Зокрема:

Словесні (лекція, проблемна лекція (Тема 11); міні-лекція (Теми 7, 8, 12)).

Практичні (практична робота (Теми 5 –13), семінар-дискусія (Теми 6, 9, 10, 13), підготовка та презентація творчого завдання (есе) (Теми 6 –12)).

ФОРМИ ТА МЕТОДИ ОЦІНЮВАННЯ

Університет використовує 100-бальну накопичувальну систему оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти.

Поточний контроль здійснюється під час проведення лекційних, практичних (семінарських), лабораторних занять, має на меті перевірку рівня підготовленості здобувача вищої освіти до виконання конкретної роботи і оцінюється сумою набраних балів: для дисциплін з формою семестрового контролю залік: максимальна сума – 100 балів; мінімальна сума – 60 балів.

Підсумковий контроль включає семестровий контроль та атестацію здобувача вищої освіти. *Семестровий контроль проводиться у формі заліку.*

Підсумкова оцінка за навчальною дисципліною визначається сумуванням всіх балів, отриманих під час поточного контролю.

Поточний контроль здійснюється у формі:

– *експрес-опитування* за змістом тем, що пройдено, – 2 рази за семестр на семінарських заняттях, усно. Максимальна оцінка – 12 балів (12-бальна система оцінювання, усього 24 бали за семестр), її можна отримати, якщо відповідь аргументована, виявляє глибину та оригінальність мислення; містить засвоєний теоретичний матеріал у повному обсязі;

– *довіді (промови)* за заданою тематикою – 2 рази за семестр на семінарських заняттях, усно. Максимальна оцінка за доповідь – 12 балів (12-бальна система оцінювання, усього 24 бали за семестр), її можна отримати, якщо доповідь має логічну структуру, висновки є аргументованими, теоретичний матеріал викладений вільно із розумінням основних понять;

– перевірки *есе* за заданою тематикою – 1 раз за семестр, захист проводиться на семінарських заняттях у змішаній формі (імітація публічної промови плюс її текст). Максимальна оцінка – 24 бали (24-бальна система оцінювання; усього 24 бали за семестр);

– *аналітичної презентації* (за попередньо погодженою темою) на семінарському занятті – один раз за семестр. Максимальна оцінка – 24 бали (24-бальна система оцінювання; усього 24 бали за семестр);

– участі у *дискусії* з тематики семінарського заняття; 4 рази за семестр. Максимальна оцінка – 1 бал (усього 4 бали за семестр).

Системи оцінювання, що використовуються, наведено нижче.

Більш детальну інформацію щодо системи оцінювання наведено в робочому плані (технологічній карті) з навчальної дисципліни.

12-бальна система оцінювання

Ступінь виконання	Бал
Відповідь аргументована, виявляє глибину та оригінальність мислення. Містить засвоєний теоретичний / практичний матеріал у повному обсязі	12
Відповідь аргументована, виявляє глибину та оригінальність мислення. При оперуванні теоретичним / практичним матеріалом допущено незначні помилки	11
Відповідь в цілому аргументована, відтворює самостійність мислення, але бракує	10

систематизації. При оперуванні теоретичним / практичним матеріалом допущено незначні помилки	
Відповідь в цілому правильна, але бракує аргументованих висновків, допущено певні помилки при визначенні категорій, смислових зв'язків тощо	9
Відповідь виявляє обізнаність здобувача з проблематикою питання, але бракує аргументованих висновків, допущено певні помилки при визначенні категорій, смислових зв'язків тощо	8
Відповідь виявляє обізнаність здобувача з проблематикою питання, але бракує аргументованих висновків; виявлено певні труднощі при оперуванні теоретичним / практичним матеріалом	7
Присутнє лише часткове висвітлення змісту питання; виявлено певні труднощі при оперуванні теоретичним / практичним матеріалом	6
При відповіді на питання допущено суттєві помилки, які впливають на зміст; самостійність мислення виявлена лише частково	5
Відповідь виявляє лише загальне ознайомлення здобувача з проблематикою питання; самостійність мислення та висновки відсутні	4
Відповідь виявляє практичну відсутність у здобувача самостійності мислення; здатність робити узагальнення та теоретичні / практичні висновки відсутня	3
Відповідь не виявляє самостійності мислення; здатність робити узагальнення та теоретичні / практичні висновки відсутня; стереотипні знання не відтворено	2
Відповідь фактично не має перетину зі змістом питання	1

24-бальна система оцінювання

Ступінь виконання	Бал
Відповідь (розвідка) неперевірена, виявляє глибину та оригінальність мислення. За логікою, стилем, семантикою, понятійно-категоріальним апаратом відповідь оцінюється як зразкова. Висновки є пригломшливо обґрунтованими та доведеними. Застосовується зміст класичних (фундаментальних) праць з політичної науки; блискуче відтворюється дискурс «світу політичного». Перфектним є розуміння міждисциплінарних зв'язків політичної науки із соціологією, економікою, правом тощо. Наводяться та використовуються джерела міжнародного права; аналізуються та згадуються міжнародні угоди/договори	24
Відповідь неперевірена, виявляє глибину та оригінальність мислення. За логікою, стилем, семантикою, понятійно-категоріальним апаратом відповідь оцінюється як зразкова. Висновки є пригломшливо обґрунтованими та доведеними. Репрезентується та застосовується зміст класичних (фундаментальних) праць з політичної науки; блискуче відтворюється дискурс «світу політичного». Перфектним є розуміння міждисциплінарних зв'язків політичної науки із соціологією, економікою, правом тощо. Наводяться джерела міжнародного права; аналізуються та згадуються міжнародні угоди/договори	23
Відповідь (розвідка) неперевірена, виявляє глибину та оригінальність мислення. За логікою, стилем, семантикою, понятійно-категоріальним апаратом відповідь оцінюється як зразкова. Висновки є ретельно обґрунтованими та доведеними. Репрезентується та застосовується зміст класичних (фундаментальних) праць з міжнародно-політичної науки; блискуче відтворюється дискурс «світу політичного». Є розуміння міждисциплінарних зв'язків політичної науки із соціологією, історією, економікою, правом тощо. Наводяться джерела міжнародного права; аналізуються та згадуються міжнародні угоди/договори	22
Відповідь (розвідка) справляє враження, виявляє глибину та оригінальність мислення. За логікою, стилем, семантикою, понятійно-категоріальним апаратом відповідь оцінюється як відмінна. Висновки є ретельно обґрунтованими та доведеними. Репрезентується та застосовується зміст класичних (фундаментальних) праць з (міжнародно-)політичної науки; блискуче відтворюється дискурс «світу політичного». Є розуміння міждисциплінарності міжнародно-політичного простору. Наводяться джерела міжнародного права; аналізуються та згадуються міжнародні угоди/договори	21

Відповідь справляє враження, виявляє глибину та оригінальність мислення. За логікою, стилем, семантикою, понятійно-категоріальним апаратом відповідь оцінюється як відмінна. Висновки є добре обґрунтованими та доведеними. Застосовується зміст класичних (фундаментальних) праць з (міжнародно-)політичної науки; блискуче відтворюється дискурс «світу політичного». Є розуміння міждисциплінарності міжнародно-політичного простору. Наводяться джерела міжнародного права; аналізуються та згадуються міжнародні угоди/договори	20
Відповідь (розвідка) загалом справляє враження, виявляє глибину та оригінальність мислення. За логікою, стилем, семантикою, понятійно-категоріальним апаратом відповідь оцінюється як відмінна. Висновки є добре обґрунтованими та доведеними. Застосовується зміст класичних (фундаментальних) праць з (міжнародно-)політичної науки; відтворюється дискурс «світу політичного». Є розуміння міждисциплінарності міжнародно-політичного простору. Наводяться джерела міжнародного права, аналізуються та згадуються міжнародні угоди/договори	19
Відповідь (розвідка) загалом справляє враження, виявляє глибину та оригінальність мислення. За логікою, стилем, семантикою, понятійно-категоріальним апаратом відповідь оцінюється як відмінна. Висновки є обґрунтованими та доведеними. Застосовується зміст класичних (фундаментальних) праць з (міжнародно-)політичної науки; відтворюється дискурс «світу політичного». Є розуміння міждисциплінарності міжнародно-політичного простору. Наводяться джерела міжнародного права, згадуються міжнародні угоди/договори	18
Відповідь загалом справляє враження, відтворено раціональність мислення. За логікою, стилем, семантикою, понятійно-категоріальним апаратом відповідь оцінюється як дуже добра. Висновки є у цілому обґрунтованими, застосовується аргументація. Згадуються класичні (фундаментальні) праці з (міжнародно-)політичної науки; підтримується дискурс «світу політичного». Фіксується міждисциплінарність міжнародно-політичного простору. Відображено джерела міжнародного права, міжнародні угоди/договори	17
Відповідь (розвідка) загалом прийнятна, відтворено раціональність мислення. За логікою, стилем, семантикою, понятійно-категоріальним апаратом відповідь оцінюється як добра. Висновки є у цілому обґрунтованими, застосовується аргументація. Бракує використання класичних (фундаментальних) праць (міжнародно-)політичної науки; дискурс «світу політичного» ретранслюється. Міждисциплінарність міжнародно-політичного простору фіксується частково. Відображено джерела міжнародного права, міжнародні угоди/договори	16
Відповідь загалом прийнятна, відтворено раціональність мислення. За логікою, стилем, семантикою, понятійно-категоріальним апаратом відповідь оцінюється як добра. Висновки є у цілому обґрунтованими, застосовується аргументація. Бракує використання класичних (фундаментальних) праць (міжнародно-)політичної науки; дискурс «світу політичного» маргіналізується. Міждисциплінарність міжнародно-політичного простору фіксується частково. Є згадка про джерела міжнародного права, міжнародні угоди/договори	15
Відповідь (розвідка) загалом прийнятна, відтворено раціональність мислення. За логікою, стилем, семантикою, понятійно-категоріальним апаратом відповідь оцінюється як добра. Висновки є у цілому обґрунтованими, застосовується аргументація. Класичні праці політичної науки майже не залучено; дискурс «світу політичного» маргіналізується. Міждисциплінарність міжнародно-політичного простору фіксується частково. Є згадка про джерела міжнародного права, міжнародні угоди/договори	14
Відповідь потребує доопрацювання. Логіка та понятійно-категоріальний апарат відповіді прийнятні; відтворено раціональність мислення. Висновки є у цілому обґрунтованими, застосовується аргументація. Класичні праці (міжнародно-)політичної науки майже не залучено; дискурс «світу політичного» маргіналізується. Міждисциплінарність міжнародно-політичного простору фіксується частково. Є згадка про джерела міжнародного права, міжнародні угоди/договори	13
Відповідь (розвідка) потребує доопрацювання. Логіка та понятійно-категоріальний апарат розвідки прийнятні; відтворено раціональність мислення. Висновки є частково обґрунтованими, є питання до аргументації. Класичні праці (міжнародно-)політичної науки майже не залучено; дискурс «світу політичного» маргіналізується. Міждисциплінарність міжнародно-політичного простору майже не фіксується. Є згадка про джерела міжнародного права, міжнародні угоди/договори	12

Відповідь потребує доопрацювання. Логіка та понятійно-категоріальний апарат розвідки прийнятні; відтворено раціональність мислення. Висновки є частково обґрунтованими, але аргументація не є переконливою. Класичні праці міжнародно-політичної науки майже не залучено; дискурс «світу політичного» маргіналізується. Міждисциплінарність міжнародно-політичного простору майже не фіксується. Є згадка про джерела міжнародного права, міжнародні угоди/договори	11
Відповідь (розвідка) задовільна. Логіка та понятійно-категоріальний апарат розвідки прийнятні; відтворено раціональність мислення. Висновки є частково обґрунтованими, але аргументація не є переконливою. Класичні праці міжнародно-політичної науки не залучено; дискурс «світу політичного» маргіналізується. Міждисциплінарність міжнародно-політичного простору майже не фіксується. Є згадка про джерела міжнародного права, міжнародні угоди/договори	10
Відповідь (розвідка) задовільна. Логіка та понятійно-категоріальний апарат розвідки оцінюються як задовільні; відтворено раціональність мислення. Висновки є частково обґрунтованими, відчутним є брак аргументації. Дискурс «світу політичного» майже не фіксується. Є згадка про джерела міжнародного права, міжнародні угоди/договори	9
Відповідь задовольняє мінімальним вимогам. Логіка та понятійно-категоріальний апарат відповіді (розвідки) оцінюються як задовільні; раціональність мислення залишає бажати кращого. Обґрунтованість висновків залишає бажати кращого, відчутним є брак аргументації. Дискурс «світу політичного» не фіксується. Є згадка про джерела міжнародного права, міжнародні угоди/договори	8
Відповідь задовольняє мінімальним вимогам. Логіка та понятійно-категоріальний апарат відповіді, розвідки оцінюються як задовільні; раціональність присутня лише частково. Обґрунтованість висновків залишає бажати кращого, відчутним є брак аргументації. Джерела міжнародного права, міжнародні угоди/договори не згадуються	7
Відповідь достатня. Логіка та понятійно-категоріальний апарат розвідки оцінюються як задовільні; раціональність присутня лише частково. Аргументація та доведення висновків залишилися поза увагою здобувача	6
Відповідь достатня. Логіка та понятійно-категоріальний апарат відповіді, розвідки оцінюються як достатні, але раціональність розвідки сумнівна. Аргументація висновків майже не фіксується	5
Відповідь (розвідка) балансує на межі прийнятності. Логіка відповіді, розвідки, розуміння понятійно-категоріального апарату оцінюються як мінімально достатні; принципи раціональності майже проігноровано	4
Відповідь балансує на межі прийнятності. Логіка відповіді, розвідки, розуміння понятійно-категоріального апарату оцінюються як мінімально достатні; принципи раціональності проігноровано	3
Відповідь неприйнятна, виявляє практичну відсутність у здобувача самостійності мислення; здатність робити узагальнення та теоретичні/практичні висновки відсутня	2
Відповідь (розвідка) неприйнятна, виявляє відсутність у здобувача самостійності мислення; здатність робити узагальнення та теоретичні/практичні висновки відсутня	1
Відповідь неприйнятна	0

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна

1. Кіссінджер Г. Світовий порядок. Роздуми про характери націй в історичному контексті. Київ: Наш формат 2017. 320 с.

2. Міжнародні відносини та світова політика [Електронний ресурс] : навч. посіб. / О. М. Кузь, Д. С. Коротков, Д. Ю. Михайличенко, О. В. Бровко; Харківський національний економічний університет ім. С. Кузнеця. Харків: ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2020. 200 с. Режим доступу: <http://repository.hneu.edu.ua/handle/123456789/25295>

3. Фукуяма Ф. Витоки політичного порядку. Від прадавніх часів до Французької революції / Пер. з англ. Р. Корнута. Київ: Наш формат, 2019. 576 с.
4. Фукуяма Ф. Політичний порядок і політичний занепад. Від промислової революції до глобалізації демократії / Пер. з англ. Р. Корнута. Київ: Наш формат. 2019. 608с.

Додаткова

5. Арон Р. Мир і війна між націями / Реймон Арон; пер. з фр. Київ: МП «Юніверс», 2000. 688 с.
6. Байме К. Політичні теорії сучасності / Пер. з нім. М. Култаєвої та М. Бойченка; видання друге. Київ: Стилос, 2024. 396 с.
7. Коннова Н. О., Кузь О. М., Чешко В. Ф. Трансбіополітичний хронотоп технологічної цивілізації: біо- і геополітичні конотації міжнародних відносин. *Epistemological studies in Philosophy, Social and Political Sciences*. 2022. Том 5, № 2. С. 142–150. URL: <http://repository.hneu.edu.ua/handle/123456789/29597>
8. Коннова Н. О., Кузь О. М., Чешко В. Ф. Механізм трансбіополітичного переходу у геополітиці. *Філософія та політологія в контексті сучасної культури*. 2022. Т. 14, № 2. С. 119–129. DOI: <https://doi.org/10.15421/352230>
9. Коротков Д. С., Кузь О. М., Кузь І. О. Польща у процесі практичної реалізації геополітичних проєктів у Центрально-Східній Європі. *Філософія та політологія в контексті сучасної культури*. Дніпро, 2023. № 15(2). С. 105–113. URL: <http://repository.hneu.edu.ua/handle/123456789/32115>
10. Лісовська Ю. П. Політика міжнародних відносин: проблеми та перспективи: навч. посіб. / Ю. П. Лісовська, П. М. Лісовський. Київ: Університет «Україна», 2021. 350 с.
11. Мідделаар Л. Нова політика Європи: десять років політичних криз / Пер. з англ. О. Панича. Київ: Дух і літера, 2021. 408 с.
12. Мідделаар Луук ван. Перехід до Європи: Як континент став союзом / Луук ван Мідделаар; пер. з англ. Олексія Панича. Київ: Дух і літера, 2018. 576 с.
13. Требін М. П. Міжнародна безпека в умовах турбулентного світового порядку // Деструктивні мегатенденції сучасності: від пандемії до війни : монографія / [Іванов С. В., Мельник О. А., Разумова Г. В. та ін.]; Аналіт. центр сучас. гуманітаристики. Харків : Право, 2025. С. 131–154. URL: <http://repository.hneu.edu.ua/handle/123456789/35713>
14. Український дипломатичний словник / М. З. Мальський, Ю. М. Мороз, О. С. Кучик та ін.; за ред. М. З. Мальського, Ю. М. Мороза; 2-ге вид., переробл. і доповн. Київ: Знання, 2014. 814 с.
15. Шергін С. О. Політологія міжнародних відносин : навч. посібник. Київ: Дипломатична Академія України при МЗС України, 2013. 200 с.
16. Baylis J. The globalization of world politics : an introduction to international relations / Seventh edition. Oxford; New York: Oxford University Press, 2017. 610 p.
17. Ikenberry G. J. The end of liberal international order? *International Affairs*. 2018. Vol. 94. Issue 1. P. 7–23. DOI: <https://doi.org/10.1093/ia/iix241>

18. Ikenberry G. J. Three Worlds: the West, East and South and the competition to shape global order. *International Affairs*. 2024. Vol. 100. Issue 1. P. 121–138. DOI: <https://doi.org/10.1093/ia/iad284>
19. Jackson R., Sørensen G., Møller J. [Introduction to International Relations: Theories and Approaches](#). Oxford University Press, 2021. 472 p. URL: <https://doi.org/10.1093/hepl/9780198862208.001.0001>
20. Kaufman J. P. Introduction to international relations: theory and practice. New York: Rowman & Littlefield Publishers, 2018. 327 p.
21. Kuz O., Konnova N., Korotkov D. Corruption Models of Behaviour in the Structure of the Political System of Society. *Dialogue and Universalism*. 2024. Vol. 34, Issue 1. P. 131–141. <https://doi.org/10.5840/du202434110>
22. Plazova T., Kuz O., Konnova N., Korotkov D., Galushchenko O. Information Warfare as an Instrument of Geopolitical Influence on Ukraine: Main Aspects and The State's Response. *International Journal of Religion*. 2024. Vol. 5, No. 2. P. 121–130. <https://doi.org/10.61707/0g2yt516>
23. Trent J., Schnurr L. A United Nations Renaissance: What the UN is, and what it could be. Verlag Barbara Budrich, 2018. 166 p. URL: <https://doi.org/10.2307/j.ctvdf03xp>

Інформаційні ресурси

24. Атлантична рада США (Atlantic Council) [Електронний ресурс]. URL: <http://www.atlanticcouncil.org>
25. Брукінгський інститут (The Brookings Institution (BI)) [Електронний ресурс]. URL: <http://www.brookings.edu>
26. Дипломатична академія України імені Геннадія Удовенка при МЗС [Електронний ресурс] : офіц. веб-сайт. – Режим доступу : <https://da.mfa.gov.ua/>
27. Інститут політичних і етнонаціональних досліджень ім. І.Ф. Кураса НАН України. URL: <http://www.ipiend.gov.ua/?mid=7>
28. Королівський інститут міжнародних відносин (The Royal Institute of International Affairs) [Електронний ресурс]. URL: <https://www.chathamhouse.org>
29. Міністерство закордонних справ (МЗС) України: офіційний сайт. URL: <https://mfa.gov.ua/>
30. Сайт персональних навчальних систем ХНЕУ ім. С. Кузнеця. Дисципліна «Вступ до фаху «Міжнародні відносини» [Електронний ресурс]. Режим доступу : <https://pns.hneu.edu.ua/course/view.php?id=7855>